

Motion till riksdagen

1989/90:Ub234

av Anneli Hulthén och Kent Carlsson (båda s)

Skolundervisning i privatekonomi

De senaste åren har vi kunnat bevittna en explosionsartad utveckling på kreditmarknaden. Erbjudande om checkkrediter, lån och kreditkort möter oss överallt. Det är en mycket förändrad situation från bara några år tillbaka då lån endast var förbehållet ekonomiskt stadgade personer med goda bankkontakter. I dag gäller det snarare att kunna stå emot alla löftesrika erbjudanden som kommer från banker och andra kreditinstitut. Som ung kan det vara svårt att stå emot frestelsen att genom lån eller andra krediter förverkliga sina drömmar om bil, semesterresa eller nya möbler till lägenheten.

Unga människor är inte bara en målgrupp för kreditinstituten. Marknadsförarna ser i ungdomsgruppen en guldgruva, en ibland ganska lättövertalad sådan. De vet vad de skall skjuta in sig på. Konsumtion blir svaret på ungdomars behov av kärlek, identitet och gemenskap. Lyckan kan köpas för pengar, blir budskapet.

Samtidigt är inträdet till vuxenlivet dyrare än någonsin. Att flytta hemifrån och skaffa eget betingar svindlande summor och utan rika och givmilda föräldrar blir lån ofta enda alternativet. Detta är inte alltid negativt eftersom det också ger möjligheter att få det som man så länge väntat på och som tidigare generationer inte haft en möjlighet till. Men samtidigt finns faran där. Ett lån eller ett kredittagande grundat på överoptimistiska drömkalkyler kan få ödesdigra konsekvenser som följer med resten av livet. Utmätningar och svartlistning är inte bara förnedrande utan sätter också käppar i hjulen även när ungdomsåren är över.

Det gäller med andra ord att veta vad man gör när man sätter sig i skuld. Den kunskapen och erfarenheten har man inte alltid som ung. Det visar bl.a. kronofogdemyndigheternas rapporter om det ökande antalet ungdomar som är föremål för utmätning. Det är framförallt kontokortsskulder, snabblån och lån till konsumtion som dominerar bland ungdomarna. Liknande uppgifter kommer också från Sparbanksföreningen.

Det allt större antalet unga människor med betalningssvårigheter är ett allvarligt socialt problem. Mycket tyder på att det är 60-talisterna som har svårast att sköta sin ekonomi. Det är människor ur denna generation som i stor utsträckning hamnar i en ekonomiskt ohållbar situation.

Detta problem ställer stora krav på kreditmarknadens aktörer att ta sitt ansvar genom ordentlig rådgivning och realistiska bedömningar av vad en skuldsättning innebär för den enskilde individen. Samtidigt vilar ett tungt

ansvar på samhället att ge ungdomar information och utbildning för att förebygga att de hamnar i ohållbara skuldsituationer. Här har framförallt gymnasieskolan en viktig roll att fylla som kunskapsförmedlare. Tyvärr är i dag undervisningen i privatekonomi bristfällig.

I Stockholms län har under en tid kronofogdemyndigheterna bedrivit ett informationsarbete på skolorna med gott resultat. Ett problem i detta arbete har dock varit att komma in på skolorna och beredas tid för denna information. Skolorna hänvisar alltför ofta till att detta inte kan beredas plats i den ordinarie undervisningen.

Det krävs förebyggande åtgärder för att vi skall förhindra att även nästa generation ungdomar hamnar i samma ekonomiska fälla. Därför är det nödvändigt att regeringen tar fram ett samlat åtgärdsprogram för att öka informationen och kunskapsförmedlingen om kreditmarknaden och privatekonomi till ungdomsgruppen. En lämplig väg kan vara att den informationen blir obligatorisk i t.ex. gymnasieskolans avgångsklasser.

Hemställan

Med hänvisning till det anförda hemställs

att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om nödvändiga åtgärder för att förhindra och förebygga onödig skuldsättning i ungdomsåren.

Stockholm den 22 januari 1990

Anneli Hulthén (s)

Kent Carlsson (s)